

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष ५, अंक ११(४)]

गुरूवार, जून २७, २०१९/आषाढ ६, शके १९४१

[पृष्ठे ७, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक ३३

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधानसभेत दिनांक २७ जून, २०१९ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

L. A. BILL No. XXXVII OF 2019.

A BILL

FURTHER TO AMEND CERTAIN TAX LAWS IN OPERATION IN THE
STATE OF MAHARASHTRA.

सन २०१९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३७.

महाराष्ट्र राज्यात अंमलात असलेल्या विवक्षित करविषयक कायद्यांमध्ये आणखी
सुधारणा करण्याकरिता विधेयक.

ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र राज्यात अंमलात असलेल्या विवक्षित करविषयक कायद्यांमध्ये आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे; **त्याअर्थी**, भारतीय गणराज्याच्या सत्तराव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील १० अधिनियम करण्यात येत आहे :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक

१. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र करविषयक कायदे (दुसरी सुधारणा व विधिग्राह्यीकरण) अधिनियम, संक्षिप्त नाव व २०१९, असे म्हणावे. प्रारंभ.

(२) या अधिनियमात अन्यथा तरतूद केली असेल ते खेरीज करून हा अधिनियम **राजपत्रात** प्रसिद्ध झाल्याच्या दिनांकास अंमलात येईल.

(१)

प्रकरण दोन

महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय, व्यापार, आजीविका व नोकऱ्या यांवरील कर अधिनियम, १९७५
याची सुधारणा.

सन १९७५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
५ ची सुधारणा.

२. महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय, व्यापार, आजीविका व नोकऱ्या यांवरील कर अधिनियम, १९७५ (यात यापुढे १९७५ चा या प्रकरणात, ज्याचा निर्देश “व्यवसाय कर अधिनियम” असा करण्यात आला आहे), याच्या कलम ५ मध्ये, महा. १६. पोट-कलम (५) ऐवजी, पुढील पोट-कलम दाखल करण्यात येईल :—

“(५) नोंदणीसाठी जबाबदार असलेला मालक, आवश्यक त्या मुदतीच्या आत अशा प्रमाणपत्रासाठी अर्ज करण्यात कसूर करील त्याबाबतीत, विहित प्राधिकाऱ्यास, अशा मालकाच्या बाबतीत, त्याला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्यानंतर, विलंबाच्या प्रत्येक दिवसाकरिता पाच रुपये इतकी शास्ती लादता येईल.”.

सन १९७५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
८ ची सुधारणा.

३. व्यवसाय कर अधिनियमाच्या कलम ८ मध्ये, पोट-कलम (२) ऐवजी, पुढील पोट-कलम दाखल करण्यात येईल :—

“(२) नाव नोंदणी झालेल्या व्यक्तीकडून त्याच्या नाव नोंदणी प्रमाणपत्रात विहित केल्याप्रमाणे देय असलेली कराची रक्कम प्रत्येक वर्षी उक्त वर्षाच्या ३१ मार्च रोजी किंवा त्यापूर्वी भरण्यात येईल :

परंतु, जिची नाव नोंदणी झालेली आहे आणि ज्या दराने ती कर भरण्यास पात्र आहे त्या कराच्या दरात सुधारणा करण्यात आली असेल त्याबाबतीत, असा सुधारित कर, ज्या वर्षी त्या दरात सुधारणा करण्यात आली असेल त्या वर्षाच्या ३१ मार्च रोजी किंवा त्यापूर्वी भरण्यात येईल.”.

सन १९७५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
९ ची सुधारणा.

४. व्यवसाय कर अधिनियमाच्या कलम ९ मध्ये, पोट-कलम (३) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(३अ) नाव नोंदणी केली जाण्यास पात्र असलेली जी व्यक्ती, या अधिनियमाअन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या कालावधीच्या आत नाव नोंदणी प्रमाणपत्रासाठी अर्ज करण्यात कसूर करील तर, अशी कोणतीही व्यक्ती ज्या वर्षासाठी ती नाव नोंदणीविना राहिलेली असेल, त्या वर्षाच्या संबंधात देय असलेल्या कराच्या रकमेबरोबरच, देय असलेल्या कराच्या रकमेवर, त्या वर्षाच्या १ जुलैपासून, असा कर भरण्याच्या दिनांकापर्यंत, प्रत्येक महिन्यासाठी किंवा त्याच्या भागासाठी १.२५ टक्के दराने सरळ व्याज भरण्यास दायी असेल.”.

प्रकरण तीन

महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ याची सुधारणा.

सन २००५ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
९ याच्या कलम
२३ ची सुधारणा.

५. महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मूल्यवर्धित कर अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) याच्या, कलम २३ मधील पोट-कलम (५) च्या खंड (क) मध्ये, पुढील परंतुक समाविष्ट करण्यात येईल आणि ते, १ एप्रिल २००५ पासून समाविष्ट करण्यात आले असल्याचे मानण्यात येईल :—

“परंतु, जेथे,—

(एक) नोंदणीकृत व्यापाऱ्याने त्या वर्षाच्या शेवटच्या विवरणात किंवा त्या वर्षाचा शेवटचा दिवस समाविष्ट असलेल्या सुधारित विवरणात परताव्याचा दावा केला असेल, किंवा

(दोन) लेखापालाने कलम ६१ खालील आपल्या लेखापरीक्षा अहवालात परताव्याच्या पात्रतेविषयी उल्लेख केला असेल,

तेव्हा, विहित प्राधिकाऱ्यास, विहित करण्यात येतील अशा शर्तींना, निर्बंधांना आणि संरक्षक उपाययोजनांना अधीन राहून, अशा प्रकारे करण्यात आलेल्या दाव्याच्या किंवा, यथास्थिति, उल्लेखिलेल्या परताव्यातून या खंडाअन्वये सुरू केलेल्या कार्यवाहीमध्ये निश्चित केलेल्या कराचे दायित्व, व्याज आणि शास्ती कोणतीही असल्यास यांचे समायोजन केल्यानंतर, अशा व्यापाऱ्याला निव्वळ परतावा मंजूर करता येईल किंवा, यथास्थिति, निव्वळ कर दायित्व निश्चित करता येईल :

परंतु आणखी असे की, कोणत्याही प्रकरणी, दाखल करण्यात आलेल्या विवरणात दावा केलेल्या किंवा कलम ६१ अन्वये दाखल करण्यात आलेल्या लेखापरीक्षा अहवालात उल्लेखिलेल्या, यांपैकी जे नंतर, परंतु, ३१ मार्च, २०१९ च्या आत दाखल केलेले असेल, त्यातील परताव्याची रक्कम केवळ पहिल्या परंतुकाच्या प्रयोजनांसाठी विचारात घेता येईल.”.

६. मूल्यवर्धित कर अधिनियम याच्या कलम ६१ च्या पोट-कलम (१) मध्ये, परंतुकानंतर, पुढील परंतुक सन २००५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ९ याच्या कलम ६१ ची सुधारणा. समाविष्ट करण्यात येईल :—

“परंतु आणखी असे की, १ एप्रिल २०१९ पासून किंवा तदनंतर सुरू होणाऱ्या कोणत्याही वर्षात, ज्याचे कर दायित्व पंचवीस हजार रुपयांपेक्षा अधिक नाही असा कोणताही व्यापारी, असा लेखापरीक्षा अहवाल सादर करण्यास दायी ठरणार नाही.

१९५६ चा ७४. **स्पष्टीकरण.**—या परंतुकाच्या प्रयोजनाकरिता, “कराचे दायित्व” या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, संबद्धित अधिनियमांखाली व्यापाऱ्याने दावा केलेल्या, वजावटीची किंवा परताव्याची रक्कम, कोणतीही असल्यास समायोजित केल्यानंतर, मूल्यवर्धित कर अधिनियमाखाली किंवा, यथास्थिति, केंद्रीय विक्री कर अधिनियम, १९५६ याखाली व्यापाऱ्याकडून देय असणाऱ्या सर्व करांची एकूण बेरीज असा होतो.”.

प्रकरण चार

विधिग्राह्यीकरण व व्यावृत्ती.

७. (१) कोणत्याही न्यायालयाचा किंवा न्यायाधिकरणाचा कोणताही न्यायनिर्णय, हुकूमनामा किंवा आदेश विधिग्राह्यीकरण व व्यावृत्ती. २०१९ चा मह. यामध्ये एतद्विरुद्ध काहीही अंतर्भूत असले तरी, महाराष्ट्र करविषयक कायदे (दुसरी सुधारणा व विधिग्राह्यीकरण) अधिनियम, २०१९ (या कलमात यापुढे ज्याचा निर्देश “सुधारणा अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) याद्वारे सुधारणा केल्याप्रमाणे, मूल्यवर्धित कर अधिनियम, याच्या तरतुदीन्वये कोणत्याही व्यापाऱ्याने किंवा व्यक्तीने केलेल्या विक्री किंवा खरेदीबाबत केलेले कराचे कोणतेही निर्धारण, अपील, पुनर्विलोकन, आकारणी किंवा वसुली, अथवा असे निर्धारण, अपील, पुनर्विलोकन, आकारणी किंवा वसुली यासंबंधात केलेली किंवा करण्यात आलेली कोणतीही कार्यवाही किंवा गोष्ट ही जणू काही असे निर्धारण, अपील, पुनर्विलोकन, आकारणी किंवा वसुली अथवा अशी कार्यवाही किंवा गोष्ट यांसंबंधीच्या तरतुदी संबंधित दिनांकास मूल्यवर्धित कर अधिनियमान्वये अंमलात होत्या असे समजून, वैध असतील आणि त्या नेहमीकरिता वैध व प्रभावी असल्याचे मानण्यात येईल, आणि तदनुसार,—

(क) अशा कोणत्याही कराबाबतचे निर्धारण, अपील, पुनर्विलोकन, आकारणी किंवा वसुली यांच्या संबंधात राज्य शासनाने किंवा राज्य शासनाच्या कोणत्याही अधिकाऱ्याने किंवा इतर कोणत्याही प्राधिकाऱ्याने केलेली किंवा करण्यात आलेली सर्व कार्ये, कार्यवाही किंवा गोष्टी ह्या, सर्व प्रयोजनांसाठी, कायदानुसार करण्यात आल्याचे आणि त्या नेहमीच तशा प्रकारे केलेल्या किंवा करण्यात आल्या असल्याचे मानण्यात येईल;

(ख) अशा रीतीने भरण्यात आलेल्या कोणत्याही कराच्या परताव्यासाठी कोणताही दावा, अपील, अर्ज किंवा इतर कार्यवाही, कोणत्याही न्यायालयात किंवा कोणतेही न्यायाधिकरण, अधिकारी किंवा इतर प्राधिकारी यांच्यापुढे दाखल करण्यात येणार नाही किंवा ती चालू ठेवण्यात येणार नाही; आणि

(ग) कोणतेही न्यायालय, न्यायाधिकरण, अधिकारी किंवा इतर प्राधिकारी, अशा कोणत्याही कराच्या परताव्याचा निदेश देणारा कोणताही हुकूमनामा किंवा आदेश, अंमलात आणणार नाही.

(२) शंका निरसनासाठी, याद्वारे घोषित करण्यात येत आहे की, पोट-कलम (१) मधील कोणत्याही गोष्टींमुळे एखाद्या व्यक्तीला,—

(क) सुधारणा अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या, मूल्यवर्धित कर अधिनियमाच्या तरतुदींनुसार, पोट-कलम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या कराचे कोणतेही निर्धारण, अपील, पुनर्विलोकन, आकारणी किंवा वसुली यांच्या संबंधात हरकत घेण्यास, किंवा

(ख) सुधारणा अधिनियमाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या, मूल्यवर्धित कर अधिनियम या अन्वये कराच्या रूपाने तिच्याकडून येणे असलेल्या रकमेपेक्षा अधिक असणारी, तिने भरलेल्या कोणत्याही कराची रक्कम परत मिळण्याची मागणी करण्यास,

प्रतिबंध होतो असा त्याचा अर्थ लावण्यात येणार नाही.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन

२०१९-२०२० या वर्षाच्या अतिरिक्त अर्थसंकल्पीय भाषणामध्ये जाहीर केलेले प्रस्ताव अंमलात आणण्याच्या दृष्टीने, शासनाच्या “ईज ऑफ डुईंग बिझनेस” च्या धोरणाच्या अनुषंगाने राज्य शासनास, महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय, व्यापार, आजीविका व नोकऱ्या यांवरील कर अधिनियम, १९७५ (१९७५ चा महा. १६), आणि महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ (२००५ चा महा. ९) यांमध्ये यथोचितरीत्या सुधारणा करणे इष्ट वाटते.

२. करावयाच्या प्रस्तावित सुधारणांचे स्थूलमानाने स्पष्टीकरण पुढीलप्रमाणे करण्यात आले आहे :-

(एक) महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय, व्यापार, आजीविका व नोकऱ्या यांवरील कर अधिनियम, १९७५ यामध्ये,—

(क) नाव नोंदणी केलेल्या व्यक्तीस संबंधित वर्षाच्या ३१ मार्च पर्यंत व्यवसाय कर भरता येऊ शकेल, अशी तरतूद करणे;

(ख) उशिरा नाव नोंदणी केलेली व्यक्ती, ज्यावर्षी नावनोंदणी प्रमाणपत्र मिळविण्यास पात्र होती त्या वर्षाच्या १ जुलै पासून ते अशा कालावधीचा कर भरणा करीपर्यंत प्रत्येक महिन्यासाठी १.२५ टक्के दराने सरळ व्याज भरण्यास पात्र असेल, अशी तरतूद करणे;

(ग) अधिनियमामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या मुदतीच्या आत, नावनोंदणी प्रमाणपत्र मिळविण्यात कसूर केल्यास, लादण्यात येणाऱ्या शास्तीच्या संबंधातील तरतूद वगळणे,

यांकरिता सुधारणा करण्यात येत आहे.

(दोन) महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ मध्ये,—

(क) उक्त अधिनियमाच्या कलम २३ (५) अन्वये निर्धारण करण्यात येत असलेल्या व्यापाऱ्यांच्या बाबतीत विवरणामध्ये दावा केलेल्या किंवा लेखापरीक्षा अहवालांमध्ये उल्लेखिलेल्या परताव्याच्या रकमेचे समायोजन केल्यानंतर एकूण कराचा परतावा देण्यास किंवा निव्वळ देय असलेला कर निश्चित करण्यास सहाय्यभूत होणे;

(ख) १ एप्रिल २०१९ रोजी किंवा त्यानंतर सुरु होणाऱ्या वित्तीय वर्षात ज्या व्यापाऱ्यांचे कर दायित्व पंचवीस हजार रुपयांपेक्षा अधिक नाही असा व्यापारी लेखापरीक्षा अहवाल दाखल करण्यास दायी नसेल अशी तरतूद करणे,

यांकरिता सुधारणा करण्यात येत आहे.

३. वरील उद्दिष्टे साध्य करणे, हा या विधेयकाचा हेतू आहे.

मुंबई,

दिनांक २६ जून, २०१९.

सुधीर मुनगंटीवार,

वित्त मंत्री.

वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे जापन

या विधेयकात, वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचा पुढील प्रस्ताव अंतर्भूत आहे :—

खंड ५.—महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर अधिनियम, २००२ याच्या कलम २३ च्या पोट-कलम (५) च्या खंड (क) मध्ये, परंतुक समाविष्ट करणाऱ्या या खंडान्वये परतावा मंजूर करण्यासाठी किंवा देय कराची निश्चिती करण्यासाठी शर्ती, निर्बंध व संरक्षक उपाययोजना विहित करण्याचा अधिकार, राज्य शासनाकडे घेण्यात आला आहे.

२. वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचा वर उल्लेखिलेला प्रस्ताव हा सामान्य स्वरूपाचा आहे.

वित्तीय जापन

या विधेयकात, २०१९-२० या वित्तीय वर्षाच्या अतिरिक्त अर्थसंकल्पीय भाषणामध्ये उल्लेखिलेल्या प्रस्तावांची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने, महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय, व्यापार, आजीविका व नोकऱ्या यांवरील कर अधिनियम, १९७५ आणि महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर, २००२ यांत सुधारणा करणे प्रस्तावित आहे.

सदरहू विधेयक राज्य विधानमंडळाचा अधिनियम म्हणून अधिनियमित झाल्यावर, राज्याच्या एकत्रित निधीमधून आवर्ती किंवा अनावर्ती खर्चाचा अंतर्भाव होईल अशी कोणतीही तरतूद नाही.

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०७ (१) अन्वये राज्यपालांची शिफारस

(महाराष्ट्र शासन, विधि व न्याय विभाग, आदेशाची प्रत)

भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २०७ याच्या खंड (१) अन्वये महाराष्ट्राच्या राज्यपालांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर करून, ते महाराष्ट्र करविषयक कायदे (दुसरी सुधारणा व विधिग्राह्यीकरण) विधेयक, २०१९ विचारार्थ घेण्याबाबत महाराष्ट्र विधानसभेस शिफारस करीत आहेत.

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक २७ जून, २०१९.

जितेंद्र भोळे,

सचिव (का.),

महाराष्ट्र विधानसभा.